

การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ The Development of an Assessment of the Capability of the Royal Thai Armed Forces in National Defence*

บทความวิจัย

ทักษิณ สิริสิงห์¹, จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ² และ ภิรัญชญา อุไรรัตน์³Taksin Sirisingha¹, Chularat Petcharawises² and Piranchaya Urairat³กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กรุงเทพฯ
ประเทศไทย 10400

Strategic and Security Research Studies Division, Strategic Studies Center,

National Defence Studies Institute, Bangkok, Thailand 10400

E-mail: TopTaksin@yahoo.com¹, chulawise@yahoo.com², gifturairat@gmail.com³

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง “การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศ 2) ศึกษาแบบประเมินขีดความสามารถที่เหมาะสมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ และ 3) ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ โดยมีรูปแบบการวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยวิธีประชุมระดมสมอง และสนทนากลุ่มย่อย เพื่อรวบรวมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทหาร นักวิชาการด้านการจัดทำตัวชี้วัด และนายทหารที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับนโยบาย กระทรวงกลาโหม (กท.) กองบัญชาการกองทัพไทย (บก.ทท.) และเหล่าทัพ ผลการศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศ พิจารณาจากกรอบ 3 ประเทศ ได้แก่ 1) แนวทางพัฒนาขีดความสามารถของ กท.สหรัฐฯ ภายใต้กรอบ DOTMLPF-P Domain 2) แนวทางพัฒนาขีดความสามารถของ กท.สหราชอาณาจักร โดยกรอบ Defence Line of Development (DLOD) และ 3) หลักพื้นฐานในการเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพของประเทศออสเตรเลีย (Fundamental Input Capability: FIC)

ผลการศึกษาแบบประเมินขีดความสามารถที่เหมาะสมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ ทำให้ทราบถึงปัจจัยหลักและปัจจัยรองในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของแต่ละเหล่าทัพ กองทัพบก (ทบ.) มีปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย 10 ปัจจัย ได้แก่ 1) หลักนิยม 2) องค์กร 3) การฝึก 4) เครื่องมือ 5) ความเป็นผู้นำ 6) กำลังพล 7) สิ่งอำนวยความสะดวก 8) การขนส่ง 9) นโยบาย และ 10) อุตสาหกรรม กองทัพเรือ (ทร.) มีปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) อุปกรณ์และเครื่องมือ 2) กำลังพล 3) การขนส่งและการสนับสนุน 4) หลักนิยม และการฝึกอบรม และ 5) สถาปัตยกรรมองค์กร กองทัพอากาศ (ทอ.) ปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” จัดทำโดย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2566

ในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย 8 ปัจจัย ได้แก่ 1) หลักนิยม 2) การฝึก 3) ยุทธโศปกรณ์ 4) การสั่งการและการจัดการ 5) กำลังพล 6) การขนส่ง 7) ข้อมูล และ 8) อวกาศและไซเบอร์ กองบัญชาการกองทัพไทยและสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (บก.ทท. และ สป.) ปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย 11 ปัจจัย ได้แก่ 1) หลักนิยม 2) องค์กรและการจัดการ 3) การฝึก 4) อุปกรณ์และเครื่องมือ 5) ความเป็นผู้นำความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกัน 6) กำลังพล 7) สิ่งอำนวยความสะดวก 8) ความยั่งยืน 9) นโยบายและสั่งการ 10) ข้อมูลและความมั่นคงทางไซเบอร์ และ 11) อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและการจัดหา

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศประกอบด้วย 7 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) กรอบแนวคิด

2) โครงสร้างการจัด 3) บุคลากร และลักษณะผู้นำ 4) ยุทธโศปกรณ์และสิ่งอุปกรณ์ 5) การส่งกำลังบำรุงและสิ่งอำนวยความสะดวก 6) การฝึก 7) การควบคุมบังคับบัญชาและการบริหารจัดการ (ปกติ/ตามแผนฯ) ดังนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติและใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ตามจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้กองทัพมีแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศที่เป็นมาตรฐานกลางที่แต่ละเหล่าทัพสามารถนำไปใช้ในการประเมินขีดความสามารถ เพื่อให้สามารถประมวลผลลัพธ์ในภาพรวมถึงความพร้อมของกองทัพในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ซึ่งจะบรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติต่อระดับความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมถึงการจัดอันดับแสนยานุภาพทางทหารของประเทศไทยใน Global Firepower อีกด้วย

คำสำคัญ : ปัจจัย, การประเมิน, ขีดความสามารถ, การป้องกันประเทศ, กองทัพไทย

Abstract

This research investigates the development of a capability assessment for the Royal Thai Armed Forces in national defence. It has three objectives: 1) to study the principles and concepts of capability for the Royal Thai Armed Forces in national defense; 2) to identify a suitable capability assessment model; and 3) to provide recommendations for developing and implementing such an assessment. This qualitative study employed brainstorming and focus group discussions to gather data from military experts, academics specializing in performance indicators, and military officers at the policy level within the Ministry of Defence, the Royal Thai Armed Forces Headquarters, and the Royal Thai Army, Navy, and Air Force.

The study examined capability frameworks from three countries: 1) the US Department of Defense's DOTMLPF-P Domain framework; 2) the

UK's Defence Lines of Development (DLOD) framework; and 3) the Australian Defence Force's Fundamental Input Capability (FIC) framework. Analysis revealed key factors for assessing desired capabilities in national defense for each service. The Royal Thai Army identified ten factors: doctrine, organization, training, material, leadership, personnel, facilities, logistics, policies, and industry. The Royal Thai Navy identified five factors: material & equipment, personnel, logistics & support, doctrine & training, and enterprise architecture. The Royal Thai Air Force identified eight factors: doctrine, training, equipment, command & management, personnel, logistics, information, and space & cyber. The Royal Thai Armed Forces Headquarters and the Ministry of Defence identified eleven factors: doctrine, organization and management, training, material and equipment, leadership and interop-

erability, personnel, facilities, sustainability, policy and command, information and cybersecurity, and defense industry and suppliers.

Based on these findings, seven key factors are recommended for developing a comprehensive capability assessment: concepts, force structure, personnel and leadership, equipment, logistics and facilities, training, and command & control and management. This research aims to provide the

Royal Thai Armed Forces with a standardized capability assessment model applicable across all branches. This model will enable the evaluation of individual service capabilities and overall readiness to address various threats, support national strategic objectives for armed forces readiness, and contribute to Thailand's military ranking in Global Firepower Index.

Keywords: Factors, Assessment, Capability, National Defence, Royal Thai Armed Forces

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีแผนเป็น 3 ระดับ โดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 1 ซึ่งจะเป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล โดยในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติจะดำเนินการผ่านการถ่ายระดับเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ชาติสู่แผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 เพื่อให้เกิดการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในปี พ.ศ. 2580 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทัพ แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง หนึ่งในเป้าหมายสำคัญมุ่งให้กองทัพ หน่วยงานความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2562, p.10) โดยแผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง โดยกระทรวงกลาโหม รับผิดชอบในแผนย่อย “การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ” และมีเป้าหมายที่ “กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมสูงขึ้น พร้อมที่จะ

เผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบทุกมิติ ทุกระดับความรุนแรง มีตัวชี้วัดคือ ระดับความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยในปี พ.ศ. 2566-2570 มีค่าเป้าหมายคือ มีความพร้อม ร้อยละ 85” และการบรรลุตามแผนย่อยๆ โดยการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง มุ่งจัดทำแผนพัฒนาและฝึกกำลังทรัพยากร รวมทั้งขีดความสามารถทั้งปวงของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารราชการ ยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นความคล่องตัว พร้อมกับการพัฒนาระบบทหาร กองประจำการอย่างเหมาะสมและสอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบทุกมิติ และทุกระดับความรุนแรง

เมื่อถ่ายทอดลงมายังแผนระดับที่ 3 กองบัญชาการกองทัพไทย ได้มีการเชื่อมโยงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายสำคัญของรัฐบาล และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้แล้ว โดยแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2566 ของกองบัญชาการกองทัพไทย ด้านที่ 2 การป้องกันประเทศ รักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ พร้อมพัฒนาศักยภาพทางการทหารให้ทัดเทียมกับภูมิภาค ในประเด็นการพัฒนาด้านที่ 1) การเตรียมความพร้อมต่อการใช้กำลังร่วมกันระหว่างเหล่าทัพในทุกระดับ โดย

แนวทางการพัฒนาที่ 1.3 เสริมสร้างและรักษาระดับความพร้อม (Preparedness or Readiness) ในมิติต่าง ๆ ได้มีตัวชี้วัด **“ระดับดัชนีการเสริมสร้างกำลังและขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ”** ที่มอบหมายให้ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สปท.) โดยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศศย.สปท.) ดำเนินการต่อตัวชี้วัดนี้

โดยการวิจัยครั้งนี้ นำแนวทางพัฒนาขีดความสามารถของ กท.สหรัฐฯ ภายใต้กรอบ DOTMLPF-P Domain ของ United States Army (2018) ประกอบด้วย 8 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) หลักนิยม Doctrine) เป็นพื้นฐานของกรอบ DOTMLPF-P Domain และเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ 2) องค์กร (Organization) การปรับโครงสร้าง/การจัดหน่วยแบบใหม่เมื่อมีการปรับเปลี่ยนหลักนิยม ทบ.สหรัฐฯ 3) การฝึก (Training) จะมุ่งเน้นให้กำลังพลและหน่วยทหารเผชิญหน้ากับภัยคุกคามที่มีขีดความสามารถใกล้เคียงกับสหรัฐฯ มากที่สุด รวมทั้งการจัดการฝึกในรูปแบบเสมือนจริง (Realistic Training) 4) เครื่องมือ (Material) การจัดหายุทโธปกรณ์และสิ่งอุปกรณ์ทุกประเภทของ ทบ.สหรัฐฯ จะเริ่มจากความต้องการของหน่วยใช้เป็นหลักและแต่ละรายการจำเป็นต้องมีขีดความสามารถในการรองรับการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีในอนาคตด้วย 5) ความเป็นผู้นำและการศึกษา (Leader and Education) เพื่อเพิ่มความชำนาญและคุณสมบัติของกำลังพล จะออกแบบให้สอดคล้องกับการสร้างลักษณะผู้นำในแต่ละระดับที่กองทัพต้องการ โดยผสมผสานการศึกษา การฝึก และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานเข้าด้วยกัน 6) กำลังพล (Personnel) โดยเน้นตั้งแต่การบรรจุ และการเสริมสร้างทักษะของกำลังพล รวมทั้งการหมุนเวียนกำลังพล เพื่อพัฒนา กำลังพลให้มีความสามารถที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของกำลังพลและครอบครัว เพื่อให้มีขวัญและกำลังใจ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ 7) สิ่งปลูกสร้างที่สนับสนุนกำลังพลและการปฏิบัติการทางทหาร (Facilities) พื้นที่ของหน่วยทหารแต่ละพื้นที่ จะถูกออกแบบให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ในการรองรับภารกิจที่หลากหลาย (Multipurpose) และ

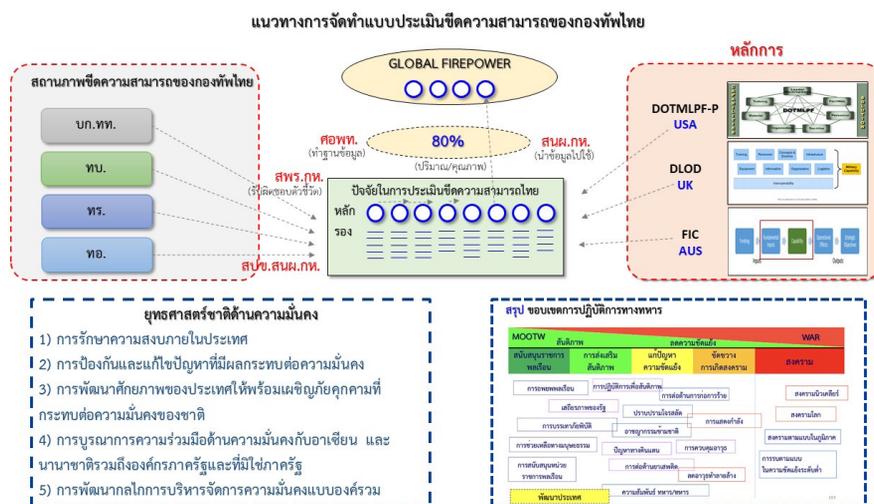
สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ประเภท และความต้องการในการใช้งานของหน่วย และ 8) นโยบาย (Policy) นโยบายของ ผบ.ทบ.สหรัฐฯ มีผลต่อทุกการเปลี่ยนแปลงและการปฏิบัติในส่วนประกอบอื่น ๆ ของกรอบ DOTMLPF-P Domain เนื่องจาก ทบ.สหรัฐฯ มีหน้าที่หลักในการเตรียมกำลังทหารบกให้แก่ ผบ.หน่วยกำลังรบในแต่ละภูมิภาคของโลก และแนวทางพัฒนาขีดความสามารถของ กท.สหราชอาณาจักรของ UK Ministry of Defence (2010) โดยกรอบ Defense Line of Development (DLOD) ประกอบด้วย ๔ ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักนิยม (Concepts & Doctrine) แนวคิดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต สำหรับหลักนิยมเป็นการแสดงถึงหลักการที่หน่วยทหารจะใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติและเงื่อนไขในการดำเนินกิจกรรม 2) เครื่องมือ (Equipment) เป็นการจัดหาแพลตฟอร์ม ระบบ และอาวุธ ยุทโธปกรณ์ทางทหาร รวมถึงการปรับปรุงระบบเดิมให้ทันสมัย ทั้งรายบุคคลและเป็นหน่วย 3) ข้อมูล (Information) เป็นการพัฒนาด้านข้อมูล (Data) ข่าวสาร (Information) และความรู้ (Knowledge) ที่ต้องการสำหรับขีดความสามารถ 4) โครงสร้าง (Infrastructure) การจัดหา การพัฒนาอาคารและโครงสร้างถาวร ที่ดิน สาธารณูปโภค และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนขีดความสามารถทางด้านทหาร รวมถึงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และโครงสร้างที่สนับสนุนบุคลากรทางการทหารและพลเรือน 5) ความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกัน (Interoperability) การฝึกและการปฏิบัติการร่วมกับพันธมิตรและประเทศอื่น ๆ และการดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพตามภารกิจและงานที่ได้รับมอบหมาย ครอบคลุมการปฏิสัมพันธ์กับภาครัฐส่วนอื่น ๆ และภาคพลเรือน 6) การส่งกำลังบำรุง (Logistics) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินการการเคลื่อนย้ายทางยุทธการ และการดำรงรักษากำลังรบ ครอบคลุมการออกแบบ และการพัฒนา การจัดหา การเก็บรักษา การขนส่ง การกระจาย การบำรุงรักษา การส่งกลับ การก่อสร้าง รวมถึงการบริการทางการแพทย์และสุขภาพ 7) องค์กร (Organization) เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กร ทั้งในส่วนปฏิบัติการรบและที่ไม่ใช่ส่วนปฏิบัติการรบ โดยทั่วไปจะรวมถึง

โครงสร้างกำลังทางทหาร โครงสร้างของพลเรือิน และ ลูกจ้างตามสัญญาจ้าง 8) บุคลากร (Personnel) เป็นการ จัดหาบุคลากรให้พอเพียง พัฒนาขีดความสามารถ และสร้าง แรงจูงใจให้บุคลากร เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการทหาร ทั้งปัจจุบันและอนาคต 9) การฝึกอบรม (Training) การจัดหา วิธีการฝึกฝน พัฒนา และประเมินผล ภายใต้หลักนิยม ทางทหารร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ขีดความสามารถทางทหาร และหลักพื้นฐานการเสริมสร้างขีดความสามารถ (Fundamental Inputs to Capability: FIC) ของ Australian Government Department of Defence (2022) ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถด้านกลาโหม ของประเทศออสเตรเลีย ประกอบด้วย 1) กำลังพล (Personnel) 2) องค์กร (Organization) 3) การฝึก (Collective Training) 4) ระบบยุทธโธปกรณ์หลัก (Major Systems) 5) การส่งกำลัง (Supplies) 6) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities and Training Areas) 7) การสนับสนุน (Support)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศ
2. เพื่อศึกษาแบบประเมินขีดความสามารถที่เหมาะสมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทย

ที่มา : ศศย.สพท., 2566

และ 8) การบังคับบัญชาและการบริหาร (Command and Management) โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการเพิ่ม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกลาโหมผ่านการปฏิรูป เชิงกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา การเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพไทย

ด้วยเหตุนี้ ศศย.สพท. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ศึกษา วิจัย และให้ข้อคิดเห็นด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแก่หน่วยงาน ของกองทัพและรัฐบาล จึงดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป โดยจัดทำเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การจัด ทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการ ป้องกันประเทศ” ที่จะมุ่งศึกษาถึงการประเมินขีดความ สามารถ (Capability) ที่จะนำไปสู่แนวทางในการจัดทำแบบ ประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อความสมารถต่อการเตรียมความพร้อม ในการป้องกันประเทศต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกรอบแนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทย ดังนี้

1.ภารกิจของกองทัพรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและการปฏิบัติการทางทหาร

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีแผนเป็น 3 ระดับ โดยมียุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนระดับที่ 1 ซึ่งจะเป็กรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล โดยในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติจะดำเนินการผ่านการถ่ายทอดระดับเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ชาติสู่แผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 เพื่อให้เกิดการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ *“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”* ภายในปี พ.ศ. 2580 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทัพ แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง หนึ่งในเป้าหมายสำคัญมุ่งให้กองทัพ หน่วยงานความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง โดยแผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง โดยกระทรวงกลาโหมรับผิดชอบในแผนย่อย *“การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ”* และมีเป้าหมายที่ *“กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมสูงขึ้น พร้อมที่จะเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบทุกมิติ ทุกระดับความรุนแรง”* มีตัวชี้วัดคือ ระดับความพร้อมของกองทัพและหน่วยงาน ด้านความมั่นคง โดยในปี พ.ศ. 2566-2570 มีค่าเป้าหมายคือมีความพร้อม ร้อยละ 85 และการบรรลุตามแผนย่อยฯ โดยการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคงมุ่งจัดทำแผนพัฒนาและฝึกกำลังทรัพยากร รวมทั้งขีดความสามารถทั้งปวงของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

และภาคประชาชน ที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรม ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารราชการ ยุคใหม่ที่มุ่งเน้นความคล่องตัว พร้อมกับให้มีการพัฒนาระบบทหารกองประจำการอย่างเหมาะสม และสอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบ ทุกมิติ และทุกระดับความรุนแรง

ในขณะที่ **ขอบเขตการปฏิบัติการทางทหาร** ของวิทยาลัยการทัพบก (2561) ที่มีความเปลี่ยนแปลง ซึ่งการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม (ปท.นส.) เป็นการปฏิบัติการที่ก้าวข้ามขอบเขตการปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งเดิมอยู่แต่ในเฉพาะกรอบของการปฏิบัติการสงครามเท่านั้น แต่ในปัจจุบันการปฏิบัติการทางทหารสามารถนำมาใช้ เพื่อสนับสนุนจุดมุ่งหมายหลายประการเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาประเทศ การต่อต้านยาเสพติด และการช่วยเหลือทางมนุษยธรรม เป็นต้น ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการสนับสนุนการบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ เช่น การป้องกัน ยับยั้ง และขัดขวางการเกิดสงคราม การสร้างสถานการณ์ให้กลับคืนมาสู่สภาพสันติ การดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมสันติภาพ การรักษาระดับความตึงเครียดในความขัดแย้งระหว่างประเทศ เพื่อไม่ให้ถึงจุดที่ต้องแก้ไขความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ การรักษาระดับความสัมพันธ์และการมีอิทธิพลของชาติติดในต่างประเทศ และการสนับสนุนเจ้าหน้าที่พลเรือนของตนตามกฎหมายที่มีใช้อยู่ เป็นต้น สำหรับการสนับสนุนด้วยการปฏิบัติการทางทหาร เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเหล่านี้ได้ หน่วยทหารจะต้องได้รับทรัพยากร (การจัด อาวุธยุทโธปกรณ์ งบประมาณ กฎหมายรองรับ และความชอบธรรม) ที่เพียงพอในการจะเข้าไปปฏิบัติการในการกิจการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม (ปท.นส.) ที่มีความครอบคลุมและมีขอบเขตกว้างมากกว่าการปฏิบัติการในการสงคราม สำหรับหลักการสงครามที่มีใช้อยู่ในส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการในการรบขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม หลักการดังกล่าวนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติการ ปท.นส. ได้เช่นกัน โดยการประยุกต์ใช้นั้น อาจนำมาใช้ในแนวทางที่แตกต่างกันออกไป เช่น การปฏิบัติการโจมตี และการตีโฉบฉวย ซึ่งมักจะใช้หลักการของการจู่โจม รุก ออมนำกำลัง และรวมกำลัง เป็นต้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพ

สำหรับแนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทย นักวิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวทางพัฒนาขีดความสามารถของต่างประเทศ ได้แก่ แนวทางพัฒนาขีดความสามารถของ กท.สหรัฐฯ ภายใต้กรอบ DOTMLPF-P Domain แนวทางพัฒนาขีดความสามารถของ กท.สหราชอาณาจักร ภายใต้กรอบ Defence Line of Development (DLOD) และกรอบนโยบายขีดความสามารถด้านกลาโหมของ กท.ออสเตรเลีย (Fundamental Input to Capability: FIC) เพื่อนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถในการป้องกันประเทศมาเป็นแนวทางต่อการเสริมสร้างและประเมินความพร้อมของกองทัพไทย โดยดำเนินการนำข้อมูลที่ศึกษาจากข้างต้นมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดปัจจัยในการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ ซึ่งผ่านการประชุมระดมสมองผู้เชี่ยวชาญ (Brainstorming) และสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากเหล่าทัพและการพิจารณาโดยคณะผู้บังคับบัญชาของ ศสย.สปท.

นอกจากนั้น ยังพิจารณาข้อมูลจากเว็บไซต์ Global Firepower (2023) ซึ่งเป็นเว็บไซต์จัดแสนยานุภาพทางทหารของประเทศต่าง ๆ บนโลก โดยจัดอันดับความแข็งแกร่งทางทหารประจำปีจากปัจจัยมากกว่า 60 รายการ เพื่อกำหนดคะแนน PowerIndex (PwrIdx) โดยจัดแบ่งเป็น 6 หมวด แต่ละหมวดจะประกอบด้วยหัวข้อย่อย ๆ ในการสนับสนุนต่อการกำหนดปัจจัยของแนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทย ได้แก่ 1) กำลังคน (Manpower) เช่น ประชากรทั้งหมด ทหารประจำการ บุคคลที่มีร่างกายฉกรรจ์เหมาะสมสำหรับการสู้รบถึงวัยเกณฑ์ทหารเป็นรายปี ทหารเกณฑ์ต่อปี และกำลังพลสำรอง 2) อุปกรณ์ (Equipment) ได้แก่ ยุทโธปกรณ์ทั้งหมดของกองทัพบก เรือ อากาศ 3) การเงิน (Financial) เช่น งบกลาโหม หนี้ต่างประเทศ ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศและทองคำ และความเท่าเทียมกันของกำลังซื้อ (Purchasing Power Parity: PPP) 4) โลจิสติกส์ (Logistics) เช่น สนามบินที่ให้บริการได้ทั้งหมด ความเข้มแข็งของกำลังแรงงาน

ท่าเรือและกองเรือพาณิชย์ ระยะทางของเส้นทางรถไฟ และความเชื่อมโยงของถนน เป็นต้น 5) ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) เช่น การผลิตน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน ปริมาณสำรองน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน เป็นต้น และ 6) ภูมิศาสตร์ เช่น ความยาวแนวชายฝั่งและความยาวแนวพรมแดน เป็นต้น

3. การประเมินสถานภาพขีดความสามารถของกองทัพไทย

ตามแผนคำรับรองของแผนปฏิบัติราชการ แต่ละเหล่าทัพจะดำเนินการรายงานผลในทุกปี เพื่อเป็นไปตามการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ โดยในมาตรา 9 แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้กำหนดให้ส่วนราชการปฏิบัติ (1) ก่อนจะดำเนินการตามภารกิจใด ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้า (2) การกำหนดแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการตาม (1) ต้องมีรายละเอียดของขั้นตอน ระยะเวลา และงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ (3) ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนด (4) ในกรณีที่การปฏิบัติภารกิจ หรือการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการเกิดผลกระทบต่อประชาชนให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบนั้น หรือเปลี่ยนแปลงแผนปฏิบัติราชการให้เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถประเมินผลในภาพรวมของกองทัพไทยได้

ดังนั้น สถานภาพขีดความสามารถของแต่ละเหล่าทัพ ควรเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้และเพื่อใช้สอดคล้องกับ สำนักพัฒนาระบบราชการกลาโหม (สพร.กท.) และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (สพช.กท.) ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบตัวชี้วัด และศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร (ศอพท.) ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบ

ในการจัดทำฐานข้อมูลขีดความสามารถของกองทัพ รวมถึงการนำข้อมูลไปใช้ โดย สำนักนโยบายและแผนกลาโหม (สนผ.กท.) ที่เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบต่อแผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง โดยกระทรวงกลาโหม รับผิดชอบในแผนย่อย "การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ" และมีเป้าหมายที่ "กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมสูงขึ้น พร้อมทั้งเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบทุกมิติ ทุกระดับความรุนแรง มีตัวชี้วัดคือ ระดับความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยในปี พ.ศ. 2566-2570 มีค่าเป้าหมายคือมีความพร้อม ร้อยละ 85" และการบรรลุตามแผนย่อยฯ โดยการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคงมุ่งจัดทำแผนพัฒนาและฝึกกำลังทรัพยากร รวมทั้งขีดความสามารถทั้งปวงของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรม ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารราชการยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นความคล่องตัว พร้อมทั้งให้มีการพัฒนาระบบทหาร

กองประจำการอย่างเหมาะสมและสอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบทุกมิติ และทุกระดับความรุนแรง นอกจากนี้ ยังจะส่งผลลำดับใน Global Firepower อีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ จากภารกิจของกองทัพ แนวคิดขีดความสามารถของกองทัพ และการประเมินสถานภาพขีดความสามารถของกองทัพไทย จึงนำไปสู่การกำหนดปัจจัยต่อการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้กองทัพมีแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศที่เป็นมาตรฐานกลางที่แต่ละเหล่าทัพสามารถนำไปใช้ในการประเมินขีดความสามารถ เพื่อให้สามารถประมวลผลลัพธ์ในภาพรวมถึงความพร้อมของกองทัพในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ซึ่งจะบรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติต่อระดับความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมถึงการจัดอันดับแสนยานุภาพทางทหารของประเทศไทยใน Global Firepower อีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

เอกสารวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกำหนดขั้นตอนวิธีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขีดความสามารถ หลักการ และแนวทางการประเมินความพร้อมของต่างประเทศ รวมถึงเอกสารวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถ ภายใต้แนวคิดการปฏิบัติการหลายมิติ กองทัพไทย ระยะ 10 (ปี พ.ศ. 2566-2575) แผนพัฒนาขีดความสามารถกองทัพไทย พ.ศ. 2563-2570 รวมทั้งเอกสารรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2570 เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย

- ขั้นตอนที่ ๒ เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ เรื่อง "การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ" เพื่อระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญของเหล่าทัพ เพื่อกำหนดกรอบในการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถ อันจะนำไปสู่แนวทางในการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง "การพิจารณาร่างแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ" เพื่อพิจารณาแบบประเมินขีดความสามารถที่เหมาะสมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ ในการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ และการอนุมัติหลักการต่อการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถที่เหมาะสมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ

- ขั้นตอนที่ 3 ประมวลผลที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ มาสังเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถฯ

- ขั้นตอนที่ 4 จัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ มาพิจารณาถึง

ความพร้อมของกองทัพไทย

- ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

เครื่องมือในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัย เรื่อง “การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” ครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนี้

- การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขีดความสามารถ หลักการ และแนวทางการประเมินความพร้อมของต่างประเทศ รวมถึงเอกสารวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถ ภายใต้แนวคิดการปฏิบัติการหลายมิติ กองทัพไทย ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2566-2575) แผนพัฒนาขีดความสามารถกองทัพไทย พ.ศ. 2563-2570 รวมทั้งเอกสารรายงานการประเมินแนวโน้มและสถานการณ์ด้านความมั่นคง ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2570 เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย

- การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ เรื่อง “การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” ระหว่างวันที่ 27 ก.พ.-1 มี.ค. 66 ณ โรงแรมภูมรินทร์รีสอร์ท นครนายก เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ และจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและประเมินความพร้อม อันจะเป็นต้นแบบ และสามารถปรับใช้ในกองทัพไทย รวมถึงข้อเสนอแนะในการจัดทำการประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ ต่อกองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพในการนำไปปรับใช้ต่อไป โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม 30 คน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการประเมินผลและตัวชี้วัด

จากเหล่าทัพ ประกอบด้วย กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (ยก.ทหาร) กรมยุทธการทหารบก (ยก.ทบ.) กรมยุทธการทหารเรือ (ยก.ทร.) กรมยุทธการทหารอากาศ (ยก.ทอ.) กรมกำลังพลทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (กพ.ทหาร) กรมกำลังพลทหารบก (กพ.ทบ.) กรมกำลังพลทหารเรือ (กพ.ทร.) กรมกำลังพลทหารอากาศ (กพ.ทอ.) กองบัญชาการ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (บก.สปท.) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (วปอ.สปท.) สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สจว.สปท.) สำนักการศึกษาทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สศท.สปท.) วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (วสท.สปท.) ศูนย์ไซเบอร์ทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (ศชบ.ทหาร) กรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (สส.ทหาร) สำนักนโยบายและแผนกลาโหม กระทรวงกลาโหม (สนผ.กท.) กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (สม.สป.) กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม (วท.กท.) กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและอวกาศกลาโหม (ทสอ.กท.) กรมสรรพกำลังกลาโหม (กส.กท.) สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทางทหารกองทัพบก (สวท.ทบ.) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ (ศยร.ยศ.ทร.) หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (นทพ.) และศูนย์รักษาความปลอดภัย (ศรภ.) โดยดำเนินการด้วยวิธีการ

การประชุมระดมสมองผู้เชี่ยวชาญ (Brainstorming) โดยดำเนินการจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญบรรยายให้ความรู้และความเข้าใจ ประกอบด้วย 1) พลเอก เจิตรัฐ คราประยูร ที่ปรึกษาพิเศษ กองบัญชาการกองทัพไทย ในหัวข้อ “ขีดความสามารถและความพร้อมของกองทัพไทยเพื่อรองรับกองทัพในอนาคต” 2) พลโท ชชาติชาย ชัยเกษม ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ในหัวข้อ “แนวทางการจัดทำตัวชี้วัด” 3) พลอากาศตรี จักรกฤษณ์ ธรรมวิชัย ผู้อำนวยการ สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหารอากาศ ในหัวข้อ “ขีดความสามารถ

ใน Air Domain” 4) พันเอก เกียรติชัย โอภาโส รองผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก ในหัวข้อ “ขีดความสามารถใน Land Domain” 5) นาวาเอก ดร.ณัฏ ทิพนันท์ รองผู้อำนวยการ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ ในหัวข้อ “ขีดความสามารถใน Maritime Domain” 6) นาวาเอก ยศภาค โชติภพวงศ์ รองผู้อำนวยการ ศูนย์กิจการอวกาศ กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและอวกาศกลาโหม ในหัวข้อ “ขีดความสามารถใน Space Domain” และ 7) ดร.ชวาธิป จินดาวิจักษณ์ ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส (Senior Vice President) ฝ่ายบริการด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน และกำกับดูแลฝ่ายบริการเทคนิค สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ ในหัวข้อ “แนวทางการจัดทำตัวชี้วัด” จากนั้นดำเนินการแบ่งกลุ่มระดมสมองออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกองทัพไทย ซึ่งแต่ละกลุ่มได้ถกเถียงและกำหนดปัจจัยต่อการประเมินขีดความสามารถของแต่ละเหล่าทัพในการป้องกันประเทศ

ครั้งที่ 2 จากการสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การพิจารณาร่างแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” เมื่อวันที่ 16 พ.ค. 66 ณ ห้องประชุม 1 ศย.สพท. เพื่อพิจารณาแบบประเมิน จัดทำ และอนุมัติหลักการต่อการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถที่เหมาะสมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม 30 คนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการประเมินผลและตัวชี้วัดที่สามารถตกลงใจได้ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (สป.กท.) สำนักพัฒนาระบบราชการกลาโหม (สพร.กท.) สำนักนโยบายและแผนกลาโหม (สนพ.กท.) ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร (ศอพท.สพ.) สำนักพัฒนาระบบราชการกลาโหม (สพร.กท.) กรมกำลังพลทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (กพ.ทหาร) กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (ยก.ทหาร) สำนักงานปลัดบัญชาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (สพข.ทหาร) กรมกำลังพลทหารบก (กพ.ทบ.) กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก กรมยุทธศึกษาทหารบก (กบ.ทบ.) กรมยุทธศึกษาทหารบก (ยก.ทบ.) กรมกำลังพลทหารเรือ (กพ.ทร.) กรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ (กบ.ทร.) กรมยุทธการทหารเรือ (ยก.ทร.)

กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ (กบ.ทอ.) กรมกำลังพลทหารอากาศ (กพ.ทอ.) และ กรมยุทธการทหารอากาศ (ยก.ทอ.) พร้อมด้วยผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านร่วมพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ โดยดำเนินการด้วยวิธีการ

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยดำเนินการจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญบรรยายให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแบบประเมินฯ ประกอบด้วย 1) พลอากาศตรีจักรกฤษณ์ ธรรมวิชัย ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกรมยุทธการทหารอากาศ 2) พันเอก เกียรติชัย โอภาโส รองผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์กรมยุทธศึกษาทหารบก 3) นาวาเอก ดร.ณัฏ ทิพนันท์ รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ และ 4) ดร.ชวาธิป จินดาวิจักษณ์ ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส (Senior Vice President) ฝ่ายบริการด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน และกำกับดูแลฝ่ายบริการเทคนิค สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

- การวิเคราะห์และประเมินผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ศึกษาและรวบรวมที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบในการวิจัย เพื่อเป็นกรอบแนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทย

2. นำข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการประชุมระดมสมองผู้เชี่ยวชาญ (Brainstorming) และสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาจากหน่วยงานหลักของกองทัพ นำมาสังเคราะห์ปัจจัยหลักและปัจจัยรองในการประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ

3. นำข้อมูลในข้อ 2 “ปัจจัยหลักและปัจจัยรองในการประเมินขีดความสามารถในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย” จากการพิจารณาโดยผู้แทนเหล่าทัพ ทบ., ทร., ทอ., บก.ทท. และ สป.กท. และคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อร่างแบบประเมินฯ

4. นำข้อมูลที่ได้อธิบายเนื้อหา
ทั้งจากการประชุมระดมสมองผู้เชี่ยวชาญ (Brainstorming)
และสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการพิจารณาโดย

คณะผู้บังคับบัญชาของ ศสย.สปท. เพื่อจัดทำแบบประเมิน
ขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” ฉบับนี้ แบ่ง
ออกเป็น 2 เรื่อง ได้แก่ 1) ผลการศึกษาหลักการและแนวคิด
เกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศ
และ 2) ผลการศึกษาแบบประเมินขีดความสามารถ
ที่เหมาะสมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ ดังนี้

1. ผลการศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับ
ขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศ
โดยพิจารณากรอบ 3 ประเทศ ได้แก่

1.1 แนวทางพัฒนาขีดความสามารถของ
กท.สหรัฐฯ ภายใต้กรอบ DOTMLPF-P Domain
ในลักษณะไขว่คว้าทุกด้านมีการยึดโยงกัน ประกอบด้วย
8 ปัจจัยหลักได้แก่ 1) หลักนิยม (Doctrine) เป็นพื้นฐาน
ที่ของกรอบ DOTMLPF-P Domain และเป็นจุดเริ่มต้น
ในการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ 2) องค์กร
(Organization) การปรับโครงสร้าง/การจัดหน่วยแบบใหม่
เมื่อมีการปรับเปลี่ยนหลักนิยม ทบ.สหรัฐฯ 3) การฝึก
(Training) จะมุ่งเน้นให้กำลังพลและหน่วยทหารเผชิญหน้า
กับภัยคุกคามที่มีขีดความสามารถใกล้เคียงกับสหรัฐฯ
มากที่สุด รวมทั้งการจัดการฝึกในรูปแบบเสมือนจริง (Realistic
Training) 4) เครื่องมือ (Material) การจัดหาทุโธปกรณ์
และสิ่งอุปกรณ์ทุกประเภทของ ทบ.สหรัฐฯ จะเริ่มจากความ
ต้องการของหน่วยใช้เป็นหลักและแต่ละรายการจำเป็นต้อง
มีขีดความสามารถในการรองรับการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี
ในอนาคตด้วย 5) ความเป็นผู้นำและการศึกษา (Leader
and Education) เพื่อเพิ่มความชำนาญและคุณวุฒิของ
กำลังพล จะออกแบบให้สอดคล้องกับการสร้างลักษณะผู้นำ
ในแต่ละระดับที่กองทัพต้องการ โดยผสมผสานการศึกษา การฝึก
และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานเข้าด้วยกัน
6) กำลังพล (Personnel) โดยเน้นตั้งแต่การบรรจุ
และการเสริมสร้างทักษะของกำลังพล รวมทั้งการหมุนเวียน
กำลังพล เพื่อพัฒนากำลังพลให้ขีดความสามารถที่หลากหลาย

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตและสวัสดิการของกำลังพลและครอบครัว เพื่อให้มีขวัญ
และกำลังใจ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ
7) สิ่งปลูกสร้างที่สนับสนุนกำลังพลและการปฏิบัติการ
ทางทหาร (Facilities) พื้นที่ของหน่วยทหารแต่ละพื้นที่
จะถูกออกแบบให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ในการ
รองรับภารกิจที่หลากหลาย (Multipurpose) และ
สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ประเภท
และความต้องการในการใช้งานของหน่วย และ 8) นโยบาย
(Policy) นโยบายของ ผบ.ทบ.สหรัฐฯ มีผลต่อทุกการ
เปลี่ยนแปลงและการปฏิบัติในส่วนประกอบอื่น ๆ ของกรอบ
DOTMLPF-P Domain เนื่องจาก ทบ.สหรัฐฯ มีหน้าที่หลัก
ในการเตรียมกำลังทหารบกให้แก่ ผบ.หน่วยกำลังรบ
ในแต่ละภูมิภาคของโลก

1.2 แนวทางพัฒนาขีดความสามารถของ
กท.สหราชอาณาจักร โดยกรอบ Defense Line of
Development (DLOD) ประกอบด้วย ๘ ปัจจัยหลัก ได้แก่
1) แนวคิดและหลักนิยม (Concepts & Doctrine)
แนวคิดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต สำหรับหลักนิยมเป็น
การแสดงถึงหลักการที่หน่วยทหารจะใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ
และเงื่อนไขในการดำเนินกิจกรรม 2) เครื่องมือ (Equipment)
เป็นการจัดหาแพลตฟอร์ม ระบบ และอาวุธทุโธปกรณ์
ทางทหาร รวมถึงการปรับปรุงระบบเดิมให้ทันสมัย
ทั้งรายบุคคลและเป็นหน่วย 3) ข้อมูล (Information)
เป็นการพัฒนาด้านข้อมูล (Data) และความรู้ (Knowledge)
ที่ต้องการสำหรับขีดความสามารถ 4) โครงสร้าง (Infra-
structure) การจัดหา การพัฒนา อาคารและโครงสร้าง
ถาวร ที่ดิน สาธารณูปโภค และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวก ในการสนับสนุนขีดความสามารถทางด้านทหาร รวมถึง
การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และโครงสร้างที่สนับสนุน
บุคลากรทางการทหารและพลเรือน 5) ความสามารถใน
การปฏิบัติการร่วมกัน (Interoperability) การฝึกและ

การปฏิบัติกร่วมกับพันธมิตรและประเทศอื่น ๆ และการดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพตามภารกิจและงานที่ได้รับมอบหมาย ครอบคลุมการปฏิสัมพันธ์กับภาครัฐส่วนอื่น ๆ และภาคพลเรือน 6) การส่งกำลังบำรุง (Logistics) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินการ การเคลื่อนย้ายทางยุทธการ และการดำรงรักษากำลังรบ ครอบคลุมการออกแบบและการพัฒนา การจัดหา การเก็บรักษา การขนส่ง การกระจาย การบำรุงรักษา การส่งกลับ การก่อสร้าง รวมถึงการบริการทางการแพทย์และสุขภาพ 7) องค์กร (Organization) เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กร ทั้งในส่วนปฏิบัติการรบและที่มิใช่ส่วนปฏิบัติการรบ โดยทั่วไปจะรวมถึงโครงสร้างกำลังทางทหาร โครงสร้างของพลเรือน และลูกจ้างตามสัญญาจ้าง 8) บุคลากร (Personnel) เป็นการจัดหาบุคลากรให้พอเพียง พัฒนาขีดความสามารถ และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการทหารทั้งปัจจุบันและอนาคต 9) การฝึกอบรม (Training) การจัดหาวิธีการฝึกฝน พัฒนา และประเมินผล ภายใต้หลักนิยมทางทหารร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ขีดความสามารถทางทหาร

1.3 หลักพื้นฐานในการเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพของประเทศออสเตรเลีย (Fundamental Input Capability: FIC) ประกอบด้วย 9 ปัจจัยหลัก ดังนี้ 1) องค์กร (Organization) หมายถึง ความสามารถที่ใช้ภายในการทำงานที่ยืดหยุ่น การจัดกลุ่มให้มีดุลยภาพระหว่างความสามารถ โครงสร้าง และคำสั่งและการควบคุม 2) การฝึกอบรมแบบรวมกลุ่ม (Collective Training) ความสามารถที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มที่กำหนดไว้ 3) ระบบที่สำคัญ (Major Systems) ระบบหลักรวมถึงแพลตฟอร์มที่สำคัญ กลุ่มอุปกรณ์และระบบปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพตามความสามารถ 4) การสั่งการและการจัดการ (Command & Management) การจัดการในทุกระดับเพื่อใช้ขีดความสามารถอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ 5) บุคลากร (Personnel) บทบาทขององค์ประกอบบุคลากรที่มีขีดความสามารถ 6) สิ่งอำนวยความสะดวกและพื้นที่ในการฝึก (Facilities and Training Areas) โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการสนับสนุนต่อปฏิบัติการของระบบขีดความสามารถ

7) การสนับสนุน (Support) การสนับสนุนด้านวิศวกรรม สนับสนุนการบำรุงรักษา สนับสนุนการจัดหา การสนับสนุนการฝึกอบรม การบรรจุภัณฑ์ การจัดการ การจัดเก็บและการขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์สนับสนุนและทดสอบ บุคลากร ข้อมูลทางเทคนิคและการสนับสนุนคอมพิวเตอร์ 8) การจัดหา (Suppliers) วัสดุรวมถึงการจัดการทุกประเภทของอุปทานเพื่อรักษาความสามารถที่สถานะความพร้อมที่กำหนดไว้ และ 9) อุตสาหกรรม (Industry) การพิจารณาถึงความยืดหยุ่นและขีดความสามารถ

จากการศึกษา ทำให้ทราบถึงหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพ โดยสามารถสรุปปัจจัยเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศของไทย ดังนี้

1) หลักนิยม/นโยบาย (Doctrine/Policy) กองทัพไทย จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพให้มีความทันสมัยเพื่อขีดความสามารถรับมือกับสถานการณ์ภัยคุกคามในปัจจุบัน และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาหลักนิยมร่วมเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติและเงื่อนไขในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งพึงประสงค์อย่างยิ่งต่อขีดความสามารถของกองทัพไทย

2) องค์กร (Organization) ด้วยหลักนิยมและบริบทของสภาพแวดล้อมภายนอก กองทัพไทยจำเป็นต้องสามารถปรับโครงสร้าง/การจัดหน่วย โดยจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อเรื่องยุทธศาสตร์ในการประเมินขีดความสามารถทั้งจากภายในและภายนอกหน่วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโครงสร้างทางทหาร ส่วนบัญชาการ ส่วนสนับสนุน ส่วนการศึกษา และส่วนพัฒนาประเทศ เป็นต้น

3) การฝึก/การศึกษา (Collective Training/Education) ซึ่งเป็นการมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถ รวมถึงความชำนาญและคุณวุฒิ ในความเป็นทหารอาชีพของกำลังพล เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างขีดความสามารถตามความต้องการของกองทัพอย่างมีประสิทธิภาพและมีความพร้อมในการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามที่เกิดขึ้น รวมถึงการมีทักษะต่อการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในกองทัพ จึงจำเป็นต้องสามารถวัดประเมินขีดความสามารถในเรื่องนี้

4) ยุทธโศปกรณ์/ระบบปฏิบัติการหลักต่างๆ (Equipment/Major Systems) กองทัพอากาศจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับยุทธโศปกรณ์และระบบปฏิบัติการหลักต่าง ๆ ของหน่วย ซึ่งจำเป็นต้องสอดคล้องกับการใช้งานได้จริงต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน ภัยคุกคามที่เกิดขึ้น และมีสถานะความพร้อมต่อการใช้งานในอนาคต ซึ่งควรสามารถประเมินขีดความสามารถ เพื่อทราบถึงความพร้อมของกองทัพ

5) ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ (Leadership Command & Management) การให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม อันจะนำไปสู่การทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งส่งเสริมขีดความสามารถ สอดคล้องและตอบสนองกับปัจจัยอื่น ๆ อันจะเป็นผลต่อขีดความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ ภัยคุกคามในปัจจุบัน และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

6) กำลังพล (Personnel) เป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการเสริมสร้างความพร้อมของหน่วย โดยควรเน้นตั้งแต่การบรรจุกำลังพล ตามเลขขานาญการทางทหาร การเสริมสร้างทักษะตามตำแหน่ง ให้มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งการหมุนเวียนกำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่อื่น เพื่อพัฒนากำลังพลให้มีขีดความสามารถที่หลากหลาย

7) สิ่งอำนวยความสะดวก/โครงสร้าง (Facilities/Infrastructure) หมายรวมถึงเป็นการได้มา การพัฒนา การจัดการและจำหน่าย อาคารและโครงสร้างถาวร ที่ดิน สาธารณูปโภค และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนขีดความสามารถทางด้านทหาร รวมถึงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และโครงสร้างที่สนับสนุนบุคลากรทางการทหารและพลเรือน ดังนั้นพื้นที่ของหน่วยทหาร แต่ละพื้นที่จะถูกออกแบบให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ในการรองรับภารกิจที่หลากหลาย (Multipurpose) อันจะเป็นผลต่อขีดความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ ภัยคุกคามในปัจจุบัน และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

8) การสนับสนุน/การจัดหา (Support/Suppliers) การสนับสนุนด้านวิศวกรรม สนับสนุนการบำรุงรักษา สนับสนุนการจัดหา การสนับสนุนการฝึกอบรม การบรรจุภัณฑ์ การจัดการ การจัดเก็บและการขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์สนับสนุนและทดสอบ บุคลากร ข้อมูลทางเทคนิคและการสนับสนุนคอมพิวเตอร์ จึงควรสามารถ

วัดประเมินขีดความสามารถในเรื่องนี้

9) ความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกัน/อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ (Interoperability/Industry) ครอบคลุมการฝึกและการปฏิบัติการร่วม และการดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพตามภารกิจและงานที่ได้รับมอบหมายที่จะเป็นปัจจัยสำคัญต่อขีดความสามารถของกองทัพไทย ทั้งเรื่องงานวิจัย พัฒนาการทหาร เทคโนโลยีมาตรฐานทางทหาร และอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

2. ผลการศึกษาแบบประเมินขีดความสามารถที่เหมาะสมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ ผลจากการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัยหลักและปัจจัยรองในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของแต่ละเหล่าทัพ ดังนี้

2.1 กองทัพบก มีปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย 10 ปัจจัย ได้แก่ 1) หลักนิยม (Doctrine) 2) องค์การ (Organization) 3) การฝึก (Training) 4) เครื่องมือ (Material) 5) ความเป็นผู้นำ (Leadership) 6) กำลังพล (Personnel) 7) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) 8) การขนส่ง (Logistic) 9) นโยบาย (Policies) และ 10) อุตสาหกรรม (Industry)

2.2 กองทัพเรือ มีปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) อุปกรณ์และเครื่องมือ (Material & Equipment) 2) กำลังพล (Personnel) 3) การขนส่งและการสนับสนุน (Logistics & Support) 4) หลักนิยมและการฝึกอบรม (Doctrine & Training) และ 5) สถาปัตยกรรมองค์กร (Enterprise Architecture: EA)

2.3 กองทัพอากาศ ปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย 8 ปัจจัย ได้แก่ 1) หลักนิยม (Doctrine) 2) การฝึก (Training) 3) ยุทธโศปกรณ์ (Equipment) 4) การสั่งการและการจัดการ (Command & Management) 5) กำลังพล (Personnel) 6) การขนส่ง (Logistics) 7) ข้อมูล (Information) และ 8) อวกาศและไซเบอร์ (Space & Cyber)

2.4 กองบัญชาการกองทัพไทยและสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ปัจจัยหลักในการประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในการป้องกันประเทศของกองทัพไทย 11 ปัจจัย ได้แก่ 1) หลักนิยม (Doctrine) 2) องค์กรและการจัดการ (Organization and Management) 3) การฝึก (Training) 4) อุปกรณ์และเครื่องมือ (Material and Equipment) 5) ความเป็นผู้นำความ

สามารถในการปฏิบัติการร่วมกัน (Leadership and Interoperability) 6) กำลังพล(Personnel) 7) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) 8) ความยั่งยืน (Sustainability) 9) นโยบายและการสั่งการ (Policy and Command) และ 10) ข้อมูลและความมั่นคงทางไซเบอร์ (Information and Cybersecurity และ 11) อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและการจัดหา (Defense Industry and Suppliers)

สรุปและอภิปรายผล

แนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ ประกอบด้วย 7 ปัจจัยหลัก และ 26 ปัจจัยรอง ดังนี้

1) กรอบแนวคิด (Concepts)

ประกอบด้วย 3 ปัจจัยรอง ดังนี้ 1) นโยบาย (รวม.กท./ผบ.เหล่าทัพ) 2) หลักนิยม (ร่วม/เหล่าทัพ) 3) แผนป้องกันประเทศแต่ละด้าน

2) โครงสร้างการจัด (Force Structure)

ประกอบด้วย 3 ปัจจัยรอง ดังนี้ 1) การจัดรูปแบบอัตราการจัดและยุทธโปกรณ์ (อจย.) 2) การจัดรูปแบบอัตราการจัดเฉพาะกิจ (อฉก.) 3) การจัดโครงสร้างเหมาะสมกับภารกิจการป้องกัน (ตามแผนป้องกันประเทศ และหลักนิยม)

3) บุคลากร และลักษณะผู้นำ

(Personals and Leadership) ประกอบด้วย 3 ปัจจัยรอง ดังนี้ 1) การบรรจุกำลังพลตามโครงสร้างการจัด 2) การเสริมสร้างทักษะขีดความสามารถของกำลังพล 3) การหมุนเวียนกำลังพล 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการ 5) การพัฒนาลักษณะผู้นำของกำลังพล (สร้างผู้นำ) 6) การทำงานเป็นทีม

4) ยุทธโปกรณ์และสิ่งอุปกรณ์

(Equipment) ประกอบด้วย 3 ปัจจัยรอง ดังนี้ 1) การบรรจุยุทธโปกรณ์ตามอัตรา 2) สถานภาพของยุทธโปกรณ์ (Not Mission Capable/ Partly Mission Capable: PMC/ Not Mission Capable: NMC) และ 3) ยุทธโปกรณ์เหมาะสม/รองรับภารกิจการป้องกันประเทศในปัจจุบัน

5) การส่งกำลังบำรุงและสิ่งอำนวยความสะดวก

(Logistics and Facilities) ประกอบด้วย 5 ปัจจัยรอง ดังนี้ 1) การจัดหาทดแทนยุทธโปกรณ์/

สิ่งอุปกรณ์ (สป.) ที่เสื่อมสภาพ/ล้าสมัย 2) การซ่อมบำรุงยุทธโปกรณ์ที่ชำรุด 3) การขนส่ง/สนับสนุนการเคลื่อนย้ายกำลังรบ (Force Projection) 4) การบริการด้านการแพทย์/สาธารณสุขแก่กำลังพล และ 5) การบริการอื่น ๆ และ สิ่งอำนวยความสะดวก

6) การฝึก (Training)

ประกอบด้วย 2 ปัจจัยรอง ดังนี้ 1) การฝึกปฏิบัติการแต่ละเหล่าทัพในแต่ละระดับหน่วย และ 2) การฝึกปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ

7) การควบคุมบังคับบัญชาและการบริหารจัดการ

(Command & Control and Management) (ปกติ/ตามแผนฯ) ประกอบด้วย 4 ปัจจัยรอง ดังนี้

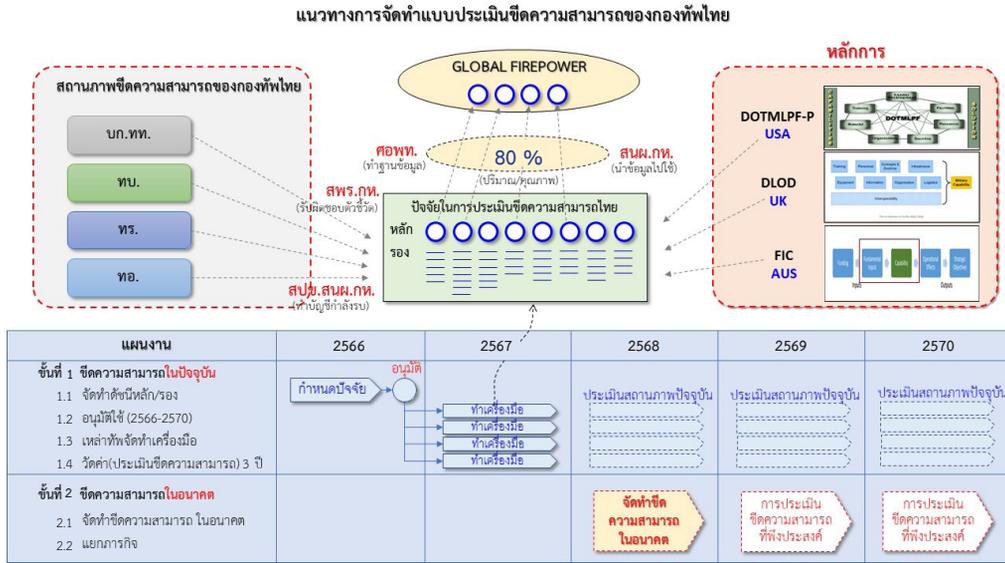
1) สายการบังคับบัญชา (Chain Command) 2) การติดต่อสื่อสารและการสั่งการ 3) การแสวงข้อตกลงใจ และ 4) การอบรมฝึกปัญหาที่บังคับการ (Command Post Exercise: CPX)

การวิจัย เรื่อง “การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” ฉบับนี้ได้ดำเนินการในขั้นแรก เป็นการเริ่มต้นสำหรับขีดความสามารถในปัจจุบัน ซึ่งในปี พ.ศ. 2566 ได้มุ่งดำเนินการเพื่อให้มีปัจจัยหลักและรองในการประเมินขีดความสามารถของกองทัพ

ดังนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติและใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ตามจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้กองทัพมีแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศที่เป็นมาตรฐานกลางที่แต่ละเหล่าทัพสามารถนำไปใช้ในการประเมินขีดความสามารถ เพื่อให้สามารถประมวล

ผลลัพธ์ในภาพรวมถึงความพร้อมของกองทัพในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ซึ่งจะบรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติต่อระดับความพร้อมของกองทัพและ

หน่วยงานด้านความมั่นคง รวมถึงการจัดอันดับแสนยานุภาพทางทหารของประเทศไทยใน Global Firepower อีกด้วย

ภาพที่ 2 แนวทางการจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทย
ที่มา : ศศย.สพท., 2566

กองบัญชาการกองทัพไทย จึงควรขออนุมัติให้กระทรวงกลาโหมอนุมัติให้ใช้กรอบปัจจัยการประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศและแผนงาน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) โดยการดำเนินการ 2 ขั้น กล่าวคือ ขั้นที่ 1 ขีดความสามารถในปัจจุบัน ซึ่งในปี พ.ศ. 2566 มุ่งดำเนินการให้เกิดการจัดทำดัชนีหลัก/รอง และอนุมัติใช้ต่อไปในปี พ.ศ. 2566-2570 โดยเหล่าทัพจะดำเนินการจัดทำเครื่องมือและวัดค่า (ประเมินขีดความสามารถ) ต่อไปในปี พ.ศ. 2568-2570) และขั้นที่ 2 ขีดความสามารถในอนาคต จะดำเนินการจัดทำขีดความสามารถในอนาคตและแยกตามภารกิจต่อไป

กองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” ฉบับนี้ เป็นความพยายามในการกำหนดปัจจัยในขั้นต้น เพื่อใช้เป็นหลัก/แกนกลาง ของเหล่าทัพ ในการบูรณาการข้อมูลขีดความสามารถอย่างเป็นเอกภาพของกองทัพต่อไป

กระทรวงกลาโหม (กท.) พิจารณาการกำหนดปัจจัยหลักและปัจจัยรองในเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของ

เหล่าทัพ จะดำเนินการจัดทำเครื่องมือและวัดค่า (ประเมินขีดความสามารถ) ต่อไปไปอีก 3 ปีข้างหน้า สำหรับ “ขั้นตอนแผนงาน” ควรถูกกำหนดไว้ในอนาคต 5 ปีข้างหน้าต่อไป เพื่อจัดทำเป็นขีดความสามารถในอนาคต ซึ่งอาจจะแยกตามภารกิจด้านความมั่นคงอื่น ๆ ต่อไป เพื่อให้การดำเนินการสานต่อตามเป้าประสงค์และสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ เรื่อง “การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ” การดำเนินการต่อไป ควรดำเนินการโดยแต่ละเหล่าทัพ ในการเพิ่มเติมรายละเอียดต่าง ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเริ่มต้นของการศึกษาเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพเพื่อประเมินขีดความสามารถที่ต้องการในปัจจุบันประเทศเท่านั้น เพื่อนำไปจัดทำแบบประเมินความพร้อมของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญของกองทัพในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ซึ่งยังมีการศึกษาวิจัยจำนวนจำกัดและไม่กว้างขวางมากนัก ในการวิจัยในครั้งต่อไปควรส่งเสริมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ

โดยตรงศึกษาเพิ่มเติมรายละเอียดเชิงลึกต่อไป

2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาขีดความสามารถของกองทัพไทยเพื่อรองรับภารกิจในการป้องกันประเทศเท่านั้น การศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาขีดความสามารถของกองทัพให้ครอบคลุมภารกิจของกองทัพทุกมิติ เช่น มิติไซเบอร์ มิติอวกาศ และการสงครามในอนาคต ซึ่งจะเป็นการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพในการรองรับกับภัยคุกคามทุกรูปแบบในอนาคตได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- วิทยาลัยการทัพบก. (2561). *การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม*. สืบค้นจาก <http://www.geocities.ws/cgscsos/Mootw2.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองประจำปีงบประมาณ*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2566, จาก <https://www.opdc.go.th/content/filelist/MTMz>
- สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (2566). *การจัดทำแบบประเมินขีดความสามารถของกองทัพไทยในการป้องกันประเทศ* (เอกสารวิจัย).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพฯ.
- Australian Government Department of Defence. (2012). *Defence Capability Manual*. Retrieved September 20, 2022 from <http://www.defence.gov.au/business-industry/industry-governance/defence-capability-manual>
- Global Fire Power. (2023). *Military Strength Ranking*. Retrieved January 10, 2023 from <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php>
- UK Ministry of Defence. (2010). *Defence Line of Development*. Retrieved January 10, 2023 from http://trak-community.org/index.php/wiki/Defence_Line_of_Development
- United States Army. (2018). *The U.S. Army in Multi-Domain Operations 2028*. Retrieved January 7, 2023 from <https://adminpubs.tradoc.army.mil/pamphlets/TP525-3-1.pdf>